

NOTITIE

Waterschap Vallei en Veluwe
Steenbokstraat 10
7324 AX Apeldoorn

DATUM: 29-01-2024

ONS KENMERK: 24-0669

UW KENMERK: nvt

AUTEUR:

PROJECTLEIDER:

STATUS: concept

CONTROLE:

Vegetatie monitoring Apeldoorns Kanaal 2024

Conclusie

De vegetatie van het Apeldoorns Kanaal heeft in 2024 aanzienlijke veranderingen doorgemaakt die de trend van voorgaande jaren voortzetten, maar nu een kritiek punt lijken te bereiken. In het zuidelijke deel nemen de meeste waterplanten sterk af, met uitzondering van smalle waterpest en kleine egelskop. Dit wijst op voedselrijker en harder water wat leidt tot een toename in troebelheid, en nieuwe soorten zoals groot blaasjeskruid.

In het invloed gebied van het voedselarme water zijn belangrijke soorten als teer vederkruid bijna verdwenen en dreigen volledig te verdwijnen. In het noordelijke deel blijft de vegetatie met drijvende waterweegbree en doorschijnend glanswier bestaan, zei het enkel in de niet beschaduwde delen.

Drijvende waterweegbree neemt in het zuiden af vanwege troebel water, terwijl de soort in het noorden stabiel blijft of zich mogelijk verder uitbreidt tot voorbij de huidige monitoringsgrens. Over het algemeen is er een verschuiving van soorten naar het noorden en een achteruitgang van biodiversiteit in het zuiden.

Waardenburg Ecology voert al bijna 15 jaar het onderzoek in het Apeldoorns kanaal uit. De te volgen werkwijze is dan ook identiek aan eerdere jaren. Omdat de toestand van de bijzondere flora en fauna in het eerste pand van het Apeldoorns Kanaal de laatste jaren stabiel lijkt, heeft het waterschap besloten om dit jaar uitsluitend de vegetatie monitoring uit te voeren. Deze monitoring is uitgevoerd tussen de Scherpenbergerbrug en de Zilvense brug. De monitoring is net als in voorgaande jaren in september/oktober uitgevoerd door Rob van de Haterd en Arie Kersbergen. Vanuit een boot is met werphark en kijkbuis de verspreiding van drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) in kaart gebracht. Daarnaast zijn ook de andere aanwezige plantensoorten in de opname meegenomen.

Aan de hand van de verzamelde gegevens zijn verspreidingskaarten voor drijvende waterweegbree en de overige aangetroffen soorten gemaakt en is deze beknopte notitie opgesteld met de resultaten voor 2024. Daarnaast is een beperkte vergelijking met de gegevens van eerdere jaren gemaakt.

Ontwikkelingen vegetatie

In 2024 zijn een aantal behoorlijk grote veranderingen in de vegetatie van het Apeldoorns kanaal opgetreden. Deze veranderingen zijn in lijn met de trend van de afgelopen jaren waarbij de vegetaties steeds verder naar het noorden lijken op te schuiven, maar hebben in 2024 een kritisch punt bereikt. Het is vanaf dit punt nu moeilijk te voorspellen wat er zal gaan gebeuren.

In het meest zuidelijke deel, tussen de Loenense - en de Zilvense brug komt de rompgemeenschap met drijvende waterweegbree (in de ondiepe oeverzones) en de associatie van doorschijnend glanswier (in het diepe midden) voor. Deze zachtwatervegetaties worden echter steeds meer teruggedrongen tot het noordelijke deel van het traject. Daarmee nemen ook vrijwel alle andere waterplanten af. Uitzondering zijn smalle waterpest en de onderwatervorm van kleine egelskop; deze soorten zijn toegenomen en komen (plaatselijk) vegetatievormend voor. Dit is een duidelijke indicatie dat het water voedselrijker en harder is geworden. Dat blijkt ook uit het veel troebeler worden van het water; het doorzicht was altijd meer dan een meter en is nu beperkt tot slechts enkele decimeters. Nieuw in dit zuidelijke deel van het stuwpand is het voorkomen van groot blaasjeskruid. Deze soort kan in vrij voedselrijk en vrij troebel water voorkomen doordat hij min of meer los drijvend vlak onder de wateroppervlakte groeit. Op één traject kwam de soort met een bedekking van meer dan 5% voor in een smalle zone langs de rietkraag; dit wordt beschouwd als een associatiefragment van de Associatie van Groot blaasjeskruid.

De belangrijkste verandering is opgetreden in de meest voedselarme deel van het stuwpand waar de Vrijenbergerspreng in het kanaal uitkomt. De associatie van teer vederkruid, die hier sinds 2009 voorkwam, is vrijwel verdwenen. Er resteert nog een kort traject met een eutrofe vorm van deze associatie, waarin naast teer vederkruid veel smalle waterpest, waterviolier en stomphoekig sterrenkroos groeit. In het overige deel is een

vegetatie ontstaan waarin waterviolier en stomphoekig sterrenkroos het beeld bepalen en die het meest overeenkomt met de Associatie van Waterviolier en Sterrenkroos uit beken. Gezien de ontwikkelingen vrezen wij dat teer vederkruid binnen enkele jaren uit het kanaal gaat verdwijnen.

Naar het noorden toe zien we een vergelijkbaar patroon als in de afgelopen jaren. Drijvende waterweegbree komt hier voor op de plekken met relatief veel licht (ondiep, weinig bomen) en doorschijnend glanswier op de wat donkere plekken. Op de plekken met sterk overhangende bomen of struiken, waar geen licht meer op de waterbodem valt, groeit helemaal geen vegetatie meer.

Ontwikkelingen drijvende waterweegbree

De drijvende waterweegbree volgt het patroon van de andere aanwezige vegetaties en is ten zuiden van de Loenense brug wederom duidelijk afgenomen. De soort komt hier vooral voor langs de ondiepe oeverzones. Enkele jaren terug domineerde drijvende waterweegbree aan beide kanten in 4-6 meter brede zones. Deze zones zijn afgenomen tot 1-3 meter breed en inmiddels vallen er ook gaten in. De meest zuidelijke vindplaats is nu op 450 meter van de Zilvense brug, dat was in 2023 nog ongeveer 100 meter. Het water is in dit zuidelijke deel ook te troebel voor een lichtminnende soort als drijvende waterweegbree.

Ten noorden van het innamepunt van Vitens hebben we in de afgelopen jaren een duidelijk toename van drijvende waterweegbree gezien. Van 2023 naar 2024 is die toename niet meer zo duidelijk. Het is mogelijk dat drijvende waterweegbree inmiddels ook verder naar het noorden voorkomt; de monitoring stopt namelijk bij de Oosterhuizense brug.

Voor vragen over deze notitie kun je contact opnemen met

Akkoord voor uitgave: Teamleider Waardenburg Ecology

Deze notitie is digitaal vervaardigd en daarom niet ondertekend.

Waardenburg Ecology is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Waardenburg Ecology; opdrachtgever vrijwaart Waardenburg Ecology voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Waardenburg Ecology / Waterschap Veluwe

Deze notitie is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit deze notitie mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Waardenburg Ecology, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Waardenburg Ecology is een handelsnaam van Bureau Waardenburg BV. Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem is gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Waardenburg Ecology hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Waardenburg Ecology Varkensmarkt 9, 4101 CK Culemborg, 0345 512710
info@waardenburg.eco, www.waardenburg.eco